

Uchwała nr/2019
Rady Powiatu Rzeszowskiego
z dnia

**w sprawie „Powiatowego programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych
dla osób stosujących przemoc w rodzinie w powiecie rzeszowskim
na lata 2019 - 2022”.**

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 3, art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2019 r., poz. 511) oraz art. 6 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1390 z późn. zm.)

Rada Powiatu Rzeszowskiego
uchwała co następuje:

§ 1. Uchwała się „Powiatowy program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie w powiecie rzeszowskim na lata 2019 - 2022” w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Traci moc uchwała nr X/100/15 Rady Powiatu Rzeszowskiego z dnia 26 sierpnia 2015 r. w sprawie „Powiatowego programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie”, zmieniona uchwałą nr XI/109/15 Rady Powiatu Rzeszowskiego z dnia 23 września 2015 r. w sprawie zmiany uchwały nr X/100/15 Rady Powiatu Rzeszowskiego z dnia 26 sierpnia 2015 r. w sprawie „Powiatowego programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie”.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Dyrektorowi Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Rzeszowie

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

→przewazono pod wzgledem
formalno-prawnym
Leszek Słowik
radca prawny
Rz-589

Przewodniczący Rady

Tomasz Wojton

Załącznik do Uchwały Nr
Rady Powiatu Rzeszowskiego z dn.
w sprawie „Powiatowego programu
oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych
dla osób stosujących przemoc w rodzinie

**POWIATOWY PROGRAM ODDZIAŁYWAŃ
KOREKCYJNO-EDUKACYJNYCH DLA OSÓB
STOSUJĄCYCH PRZEMOC W RODZINIE
W POWIECIE RZESZOWSKIM
Na lata 2019 – 2022**

Rzeszów 2019 rok

Spis treści

WSTĘP	3
1. DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ W POWIECIE RZESZOWSKIM.....	4
2. PODSTAWY PRAWNE POWIATOWEGO PROGRAMU ODDZIAŁYWAŃ KOREKCYJNO- EDUKACYJNYCH DLA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC W RODZINIE.	9
3. ZAŁOŻENIA POWIATOWEGO PROGRAMU ODDZIAŁYWAŃ KOREKCYJNO- EDUKACYJNYCH DLA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC W RODZINIE.	10
4. REALIZATORZY PROGRAMU ODDZIAŁYWAŃ KOREKCYJNO-EDUKACYJNYCH DLA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC W RODZINIE	11
5. ADRESACI PROGRAMU.....	12
6. CELE I REALIZACJA POWIATOWEGO PROGRAMU ODDZIAŁYWAŃ KOREKCYJNO- EDUKACYJNYCH DLA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC W RODZINIE.	13
7. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU.....	14
8. HARMONOGRAM, MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU.....	14
ZAKOŃCZENIE	15
SPIS TABEL I WYKRESÓW:.....	16

Wstęp

Zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dn. 29 lipca 2015 r. (Dz.U. 2015 poz. 1390 z późn. zm.) przemoc w rodzinie to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób będących członkami rodziny, a w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne.

Przemoc jest zjawiskiem coraz bardziej powszechnym, występuje w różnych środowiskach i sferach życia. Jest problemem społecznym, który dotyka podstawowej komórki społecznej, jaką jest rodzina. Ludzie doświadczają przemocy niezależnie od statusu społecznego, płci, wykształcenia, zarobków, majątku.

Skuteczne przeciwdziałanie przemocy w rodzinie wymaga systemowego podejścia do problemu, zintegrowanych i kompleksowych działań, których celem jest zahamowanie zjawiska przemocy w rodzinie. Jednym z priorytetów jest powstrzymanie jej stosowania.

Realizacja zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie należy do zadań gminy i powiatu na zasadach określonych m.in. w przepisach ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1507 z późn. zm.). Opracowanie i realizacja Programu oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie jest zadaniem z zakresu administracji rządowej realizowanym przez powiat, wynikającym z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Działania mające na celu wspieranie rodzin uwikłanych w przemoc realizowane są w oparciu o Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, przy czym jednym z elementów systemu pomocowego w zakresie działań interwencyjnych wobec osób podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie i stosujących przemoc jest realizacja programu korekcyjno - edukacyjnego. Program ten stanowi element całego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, jest uzupełnieniem różnych form interwencji prawnych i administracyjnych podejmowanych wobec osób stosujących przemoc. Ukierunkowany jest na zmianę postaw i zachowań osób stosujących przemoc w rodzinie celem jej zaprzestania, oraz zwiększenie ich możliwości do konstruktywnego współżycia w rodzinie.

Niniejszy program będzie obowiązywał od 2019 roku do 2022 roku.

1. Diagnoza zjawiska przemocy domowej w powiecie rzeszowskim.

W celu właściwego zaplanowania podejmowanych oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych niezbędne jest zdiagnozowanie i monitorowanie rzeczywistego zjawiska przemocy w rodzinie, które występuje w powiecie.

Od 2011 roku Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Górnym w ramach Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie sporządza corocznie Raport z analizy danych statystycznych i merytorycznych w zakresie oceny/diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gmin powiatu rzeszowskiego. Poniżej zestawiono w formie tabelarycznej dane na temat występowania w/w zjawiska.

Tabela 1a. Liczba rodzin, którym udzielono pomocy ze względu na przemoc w rodzinie w Powiecie Rzeszowskim przez OPS w latach 2013 – 2017.

OPS w Powiecie Rzeszowskim	Liczba rodzin, którym udzielono pomocy ze względu na przemoc w rodzinie				
	2013 r.	2014 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.
GOPS Chmielnik	0	11	14	16	9
GOPS Dynów	1	1	10	0	12
GOPS Kamień	6	6	5	6	7
GOPS Krasne	0	25	5	23	24
GOPS Lubenia	0	1	4	1	2
GOPS Świlczy	16	8	5	13	4
GOPS Trzebownisko	35	41	37	26	42
GOPS Hyżne	0	5	20	0	0
MGOPS Błażowa	0	9	6	21	12
MGOPS Głogów Mlp.	37	32	33	34	59
MGOPS Sokołów Mlp.	1	0	25	1	4
MGOPS Tyczyn	37	28	15	25	19
MOPS Boguchwała	42	36	59	59	58
MOPS Dynów	0	6	8	11	10
RAZEM	175	209	246	236	262

Źródło: dane z Ośrodków Pomocy Społecznej w latach 2012 – 2017.

Tabela 1b. Liczba osób, którym udzielono pomocy ze względu na przemoc w rodzinie w Powiecie Rzeszowskim przez OPS w latach 2013 – 2017.

OPS w Powiecie Rzeszowskim	Liczba kobiet, którym udzielono pomocy ze względu na przemoc w rodzinie					Liczba mężczyzn, którym udzielono pomocy ze względu na przemoc w rodzinie					Liczba dzieci, którym udzielono pomocy ze względu na przemoc w rodzinie				
	2013 r.	2014 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.
GOPS Chmielnik	0	12	14	17	7	0	7	4	2	2	0	9	8	8	5
GOPS Dynów	0	1	9	0	12	1	0	1	0	11	0	0	0	0	19

<i>GOPS Kamień</i>	0	6	6	6	9	0	6	10	3	8	0	4	1	9	3
<i>GOPS Krasne</i>	0	26	5	21	26	0	5	1	3	4	0	23	13	4	7
<i>GOPS Lubenia</i>	0	1	4	1	2	0	3	0	2	1	0	2	0	0	0
<i>GOPS Świlcza</i>	15	8	4	12	3	13	3	2	6	3	23	16	5	19	6
<i>GOPS Trzebownik</i>	32	44	50	30	39	17	9	18	18	6	3	37	35	17	7
<i>GOPS Hyżne</i>	0	5	18	0	0	0	0	2	0	0	0	2	1	0	0
<i>MGOPS Błażowa</i>	0	10	8	38	18	0	11	6	36	17	0	21	17	19	21
<i>MGOPS Głogów Młp.</i>	45	41	46	55	94	2	55	47	39	23	48	33	45	31	56
<i>MGOPS Sokołów Młp.</i>	1	0	26	1	4	1	0	16	0	2	2	0	0	1	2
<i>MGOPS Tyczyn</i>	36	29	14	21	19	5	1	2	5	4	1	1	20	24	22
<i>MOPS Boguchwała</i>	37	29	42	39	50	1	8	11	10	13	11	19	27	4	16
<i>MOPS Dynów</i>	0	11	13	14	9	0	5	10	1	7	0	1	8	2	4
RAZEM	166	223	259	255	292	40	113	130	125	101	88	168	180	138	168

Źródło: dane z Ośrodków Pomocy Społecznej w latach 2012 – 2017

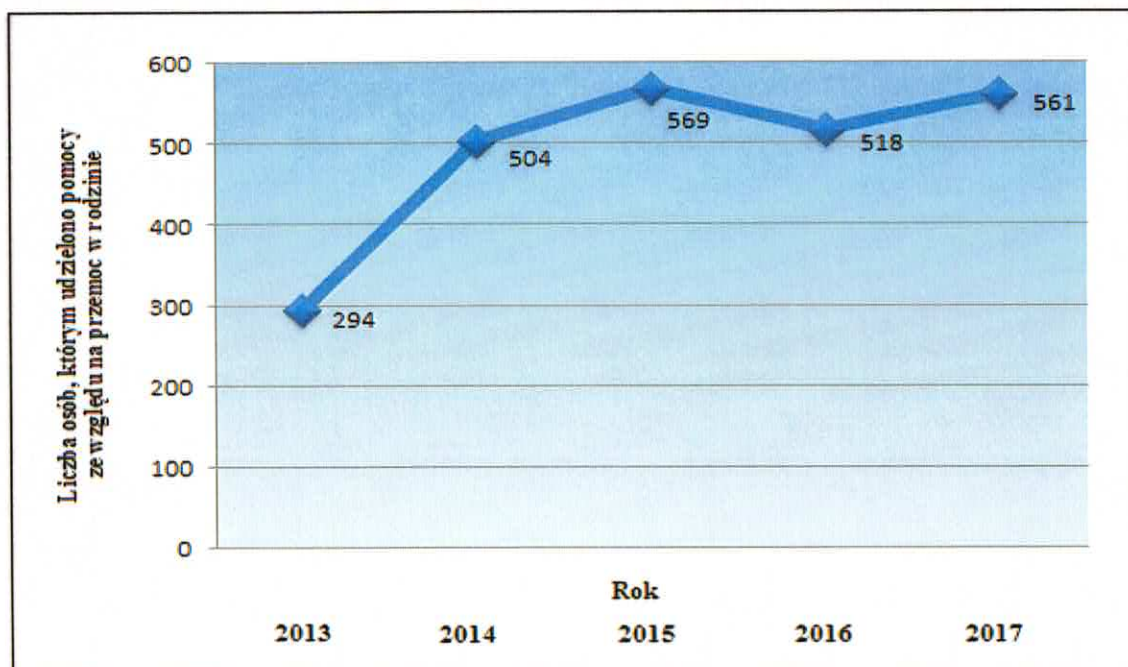
Dane zawarte w Tabeli 1a i 1b przedstawiają liczbę osób i rodzin, które uzyskały pomoc z Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Rzeszowskiego ze względu na przemoc w rodzinie w latach 2013-2017.

Z analizy danych w Tabeli 1a wynika, że w 2017 roku pomoc ze względu na przemoc w rodzinie uzyskało w sumie 262 rodziny z terenu Powiatu Rzeszowskiego czyli o 26 rodzin więcej niż rok wcześniej, liczba ta w porównaniu do lat poprzednich systematycznie rośnie. Najwięcej rodzin, które skorzystały z pomocy OPS ze względu na przemoc w 2017 r. pochodziło z gminy Głogów Młp. (56 rodzin), natomiast takich zgłoszeń najmniej odnotowano w gminach: Hyżne (0), Lubenia (2), Sokołów Młp.(4).

Dane zamieszczone w Tabeli 1b pokazują, że wśród osób, które skorzystały z pomocy OPS z terenu Powiatu Rzeszowskiego w 2017 r. największą liczbę – podobnie jak w latach poprzednich - stanowią kobiety (292), w następnej kolejności są to dzieci (168), zaś najmniejszą grupę osób, które doznały przemocy w rodzinie stanowią mężczyźni (101). Liczba dzieci, którym udzielono pomocy ze względu na przemoc w rodzinie w 2017 roku (168) jest około 20% wyższa niż w 2016 r. (138), natomiast w porównaniu do 2013 zwiększyła się dwukrotnie (88).

Z danych zawartych w tabeli 1b wynika, że najwięcej osób, którym w 2017 roku udzielono pomocy ze względu na przemoc w rodzinie pochodziło z gminy Głogów Młp. – było to odpowiednio: kobiety (94), mężczyźni (23) oraz dzieci (56).

Wykres 1. Liczba osób, którym udzielono pomocy ze względu na przemoc w rodzinie w Powiecie Rzeszowskim w latach 2013 – 2017.

Źródło: dane z Ośrodków Pomocy Społecznej w latach 2013 - 2017.

Wykres 1. przedstawia liczbę osób, którym udzielono pomocy ze względu na przemoc w rodzinie w Powiecie Rzeszowskim w latach 2013 – 2017.

Z analizy liczbowej wynika, że w 2016 roku liczba osób, którym została udzielona pomoc w związku z doznawaniem przemocy w rodzinie nieznacznie zmalała w porównaniu z 2015 rokiem (2016 r. – 518, 2015 r. -569), jest jednak zdecydowanie wyższa niż w latach 2012-2013, gdzie takich osób było odpowiednio 347 i 294. W roku 2017 liczba ta ponownie wzrosła (561 osób).

Tabela 2. Liczba procedur „Niebieska Karta” wszczętych przez OPS z terenu Powiatu Rzeszowskiego, z uwzględnieniem miejsca zamieszkania osoby pokrzywdzonej w latach 2013 – 2017.

OPS w Powiecie Rzeszowskim	MIASTO					WIEŚ				
	2013 r.	2014 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.
<i>GOPS Chmielnik</i>	-	-	-	-	-	7	6	10	11	6
<i>GOPS Dynów</i>	-	-	-	-	-	3	8	7	8	12
<i>GOPS Kamień</i>	-	-	-	-	-	6	6	5	6	7
<i>GOPS Krasne</i>	-	-	-	-	-	15	10	15	11	12
<i>GOPS Lubenia</i>	-	-	-	-	-	13	9	7	9	10
<i>GOPS Świlcza</i>	-	-	-	-	-	26	37	32	24	38
<i>GOPS Trzebownisko</i>	-	-	-	-	-	24	29	23	21	33
<i>GOPS Hyżne</i>	-	-	-	-	-	0	9	14	4	7
<i>MGOPS Błażowa</i>	3	1	4	3	4	15	8	19	18	8
<i>MGOPS Głogów Młp.</i>	27	9	9	23	12	12	27	24	11	32
<i>MGOPS Sokołów Młp.</i>	5	3	3	7	3	13	20	21	26	18
<i>MGOPS Tyczyn</i>	7	3	2	4	4	16	16	5	17	13
<i>MOPS Boguchwała</i>	35	29	52	47	53	-	-	-	-	-
<i>MOPS Dynów</i>	5	4	-	12	11	-	-	-	-	-
RAZEM	82	49	70	96	87	150	185	182	166	196

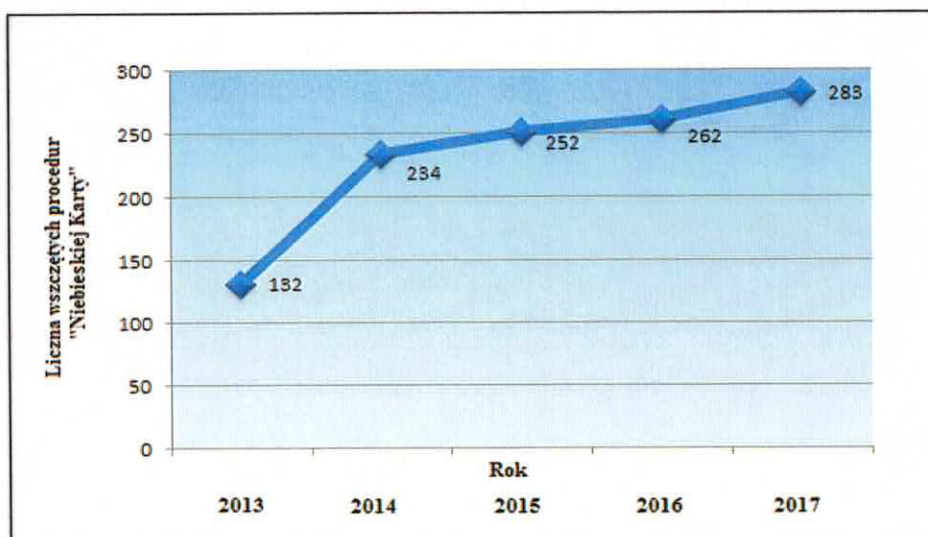
Źródło: dane z Ośrodków Pomocy Społecznej w latach 2013 – 2017.

Zestawienie danych zawarte w Tabeli 2. przedstawia liczbę procedur „Niebieska Karta” wszczętych przez OPS z terenu Powiatu Rzeszowskiego w latach 2013 – 2017 z uwzględnieniem miejsca zamieszkania osoby pokrzywdzonej.

Dane z Tabeli 3. Pokazują, że w 2017 roku na terenie miast w porównaniu do 2016 r. liczba osób pokrzywdzonych w wyniku przemocy nieco zmalała (2016 r.-96, 2017 r.-87), natomiast na terenach wiejskich odnotowano niewielki wzrost liczby osób pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej w 2017 roku (196 procedur) w stosunku do roku 2016 (166 procedur).

Z analizy zebranego materiału wynika, że najwięcej osób pokrzywdzonych ze względu na przemoc w rodzinie w 2017 roku, które mają założoną „Niebieską Kartę” zamieszkuje podobnie jak w 2016 roku teren gminy Boguchwała (2017 r.-53, 2016 r.-47), natomiast najmniej osób pokrzywdzonych ze względu na przemoc w 2017 r. zamieszkuje obszar miejski gminy Sokołów Młp. (3) oraz obszar miejski gminy Błażowa (4) i Tyczyn (4).

Wykres 2. Liczba procedur „Niebieska Karta” wszczętych przez OPS z terenu Powiatu Rzeszowskiego w latach 2013 – 2017.

Źródło: dane z Ośrodków Pomocy Społecznej w latach 2013 - 2017.

Wykres przedstawia liczbę wszczętych procedur „Niebieska Karta” przez OPS z terenu Powiatu Rzeszowskiego w latach 2013 – 2017. Z wykresu wynika, że liczba ta począwszy od roku 2013 systematycznie rośnie (2013-132, 2014-234, 2015-252, 2016-262, 2017-283).

Tabela 3. Liczba spotkań Zespołów Interdyscyplinarnych oraz liczba spotkań Grup Roboczych z terenu gmin Powiatu Rzeszowskiego w latach 2013 – 2017.

OPS w Powiecie Rzeszowskim	Zespół Interdyscyplinarny						Grupy Robocze					
	2013 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.
GOPS Chmielnik	4	7	7	13	15	9	20	39	25	35	43	25
GOPS Dynów	7	3	8	19	12	11	7	6	22	0	0	12
GOPS Kamień	7	7	4	4	4	4	0	0	6	6	14	7
GOPS Krasne	5	4	4	4	4	4	0	12	69	101	77	85
GOPS Lubenia	5	5	5	6	4	4	24	63	58	68	77	42
GOPS Świlecza	4	5	5	5	5	4	85	187	252	204	178	38
GOPS Trzebownisko	3	4	4	4	4	4	19	106	140	119	74	129
GOPS Hyżne	17	0	8	18	13	13	0	0	0	0	0	0
MGOPS Błażowa	4	4	4	4	4	4	10	39	15	85	70	24
MGOPS Głogów Mlp.	4	5	5	5	6	4	28	105	123	165	102	175
MGOPS Sokół Mlp.	7	7	15	12	11	9	60	102	95	83	138	120
MGOPS Tyczyn	40	26	22	14	24	19	71	100	72	45	17	30
MOPS Boguchwała	0	39	30	54	55	8	16	62	156	208	376	199
MOPS Dynów	4	4	4	4	4	4	4	5	8	9	19	12
RAZEM	111	120	125	166	165	101	344	826	1041	1128	1185	898

Źródło: dane z Ośrodków Pomocy Społecznej w latach 2013 - 2017.

Dane zamieszczone w powyższej Tabeli 3. przedstawiają liczbę spotkań Zespołów Interdyscyplinarnych, a także liczbę spotkań Grup Roboczych z terenu gmin Powiatu Rzeszowskiego w latach 2013 – 2017.

Porównując lata 2013 – 2017 liczba spotkań Zespołów Interdyscyplinarnych w 2017 r. jest najniższa (101), natomiast spotkań Grup Roboczych w 2017 r. (898) odbyło się znacznie mniej niż w latach 2014, 2015 i 2016. Dane przedstawione w Tabeli 3. wskazują również, że najczęściej spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego w 2017 roku odbyło się w gminie Tyczyn (19). Jeżeli zaś chodzi o liczbę spotkań Grup Roboczych to najczęściej spotkań w roku 2017 odnotowano w gminach Boguchwała (199) i Głogów Małopolski (175).

Zebrane dane liczbowe potwierdzają, że w powiecie rzeszowskim jest wiele środowisk dotkniętych lub zagrożonych przemocą w rodzinie. Instytucje działające w obszarze pomocy społecznej podejmują działania profilaktyczne i wykorzystują różnorodne formy pomocy, które mają na celu zminimalizowanie skutków przemocy w rodzinie, m.in. poprzez realizację oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

2. Podstawy prawne powiatowego programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Podstawą prawną do realizacji przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Rzeszowie programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie stanowi art. 6 ust. 4 pkt 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie zgodnie z którym: „do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy w szczególności: opracowywanie i realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie”.

Pozostałe akty prawne:

- 1) Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020 przyjęty uchwałą nr 76 Rady Ministrów z dnia 29 kwietnia 2014 roku,
- 2) Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodziny na lata 2011-2020 przyjętego uchwałą nr VI/33/11 Rady Powiatu Rzeszowskiego z dnia 23 marca 2011 r.,

- 3) Ramowy program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej 2014 r. przyjęty uchwałą nr XLV/926/14 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 22 kwietnia 2011 r.

3. Założenia powiatowego programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie ma na celu psychoedukację osób, które ją stosują wobec bliskich osób w kierunku zmiany zachowań typu przemocowego na rzecz partnerstwa i poszanowania.

Zawartość merytoryczna programu skoncentrowana jest na osiągnięciu celu głównego i zawiera elementy, które dostarczą uczestnikom programu wiedzy, stworzą okazję do poznania swoich zachowań oraz pozwolą im na zmianę form myślenia i reagowania.

Założenia do tworzenia niniejszego programu opierają się na aktualnym stanie wiedzy na temat przemocy domowej i zawierają stwierdzenia:

- 1) przemoc domowa jest wyuczonym zachowaniem, które przynosi zyski i straty dla osoby stosującej przemoc,
- 2) przemoc domowa jest tolerowana i wzmacniana przez postawy i poglądy wielu ludzi, często zakorzeniona jest we wzorach postępowania przekazywanych z pokolenia na pokolenie,
- 3) przemoc domowa jest szkodliwym i raniącym nadużywaniem siły i władzy oraz dążeniem do kontrolowania współmałżonki/współmałżonka, partnerki/partnera, dziecka lub sytuacji rodzinnej,
- 4) można nauczyć się nie stosowania przemocy, nigdy nie należy godzić się na przemoc i rezygnować z jej powstrzymania,
- 5) stosowanie przemocy w żadnym przypadku nie może być usprawiedliwiane stwierdzeniem, że było skutkiem prowokacji ze strony ofiary,
- 6) korzenie przemocy domowej tkwią w stereotypach kulturowych i obyczajowych dotyczących płci, rasy, orientacji seksualnej, które usprawiedliwiają dyskryminację jednostek i grup społecznych,
- 7) stosowanie przemocy domowej jest wyborem, za który sprawca ponosi odpowiedzialność moralną i prawną.

Powyższe stwierdzenia zostały zawarte w Wytycznych do tworzenia modelowych programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie oraz w Ramowym programie oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie Województwa Podkarpackiego.

Program składa się z części edukacyjnej oraz korekcyjnej, realizowany jest w formie zajęć grupowych oraz rozmów indywidualnych. Zajęcia grupowe mają charakter psychoedukacyjny z elementami terapii.

W części edukacyjnej program skoncentrowany jest na przekazaniu szeroko pojętej wiedzy na temat zjawiska przemocy, zachowań agresywnych, uzależnienia od alkoholu, prawidłowych relacji w rodzinie, postaw rodzicielskich, komunikacji interpersonalnej, asertywności, radzenia sobie ze stresem, zastępowania reakcji agresywnych zachowaniami akceptowalnymi społecznie.

Natomiast część korekcyjna ukierunkowana jest na zdobycie praktycznych umiejętności niestosowania przemocy, radzenia sobie ze złością, trening umiejętności prospołecznych i asertywności, umiejętność rozpoznawania u siebie wyzwalaczy agresji i zastępowania jej zachowaniami społecznie akceptowalnymi, oraz naukę konstruktywnego rozwiązywania konfliktów i korzystania ze wsparcia społecznego.

Program realizowany będzie w formie działań psychologicznych, edukacyjnych i socjalizacyjnych, ukierunkowanych na taką zmianę zachowań i postaw osób stosujących przemoc, która zmniejszy ryzyko dalszego stosowania przemocy oraz zwiększy ich zdolność do samokontroli agresywnych zachowań i do konstruktywnego życia w rodzinie.

4. Realizatorzy programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie

Realizatorem programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Rzeszowie. PCPR może zlecić przeprowadzenie programu korekcyjno-edukacyjnego podmiotowi zewnętrznemu, który posiada odpowiednie uprawnienia oraz kwalifikacje.

Koordynatorem programu jest Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie i osoby przez niego wyznaczone

Oddziaływania korekcyjno-edukacyjne prowadzone są przez osoby, które:

- 1) ukończyły studia II stopnia na jednym z kierunków: psychologia, pedagogika, pedagogika specjalna, nauki o rodzinie, politologia, politologia i nauki społeczne

w zakresie pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej, resocjalizacji lub pracy socjalnej, albo na innym kierunku uzupełnionym studiami podyplomowymi w zakresie psychologii, pedagogiki, resocjalizacji,

- 2) posiadają zaświadczenie o ukończeniu szkoleń w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w wymiarze co najmniej 100 godzin, w tym w wymiarze 50 godzin w zakresie pracy z osobami stosującymi przemoc w rodzinie,
- 3) mają udokumentowany co najmniej 3-letni staż pracy w instytucjach realizujących zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

5. Adresaci programu.

Adresatami programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie w szczególności są:

1) osoby skazane za czyny związane ze stosowaniem przemocy w rodzinie, odbywające karę pozbawienia wolności w zakładach karnych albo wobec których sąd warunkowo zawiesił wykonanie kary, zobowiązując je do uczestnictwa w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych;

2) osoby stosujące przemoc w rodzinie, które uczestniczą w terapii leczenia uzależnienia od alkoholu lub narkotyków, lub innych środków odurzających, substancji psychotropowych albo środków zastępczych, dla których oddziaływania korekcyjno-edukacyjne mogą stanowić uzupełnienie podstawowej terapii;

3) osoby, które w wyniku innych okoliczności zgłoszą się do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym.

W programie nie mogą uczestniczyć osoby, których stan psychiczny wyklucza osiągnięcie celu programu, a w szczególności osoby upośledzone umysłowo, chore psychicznie lub z zaburzeniami psychicznymi.

6. Cele i realizacja powiatowego programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Głównym celem programu wokół, którego będą koncentrowały się wszystkie podejmowane działania jest *powstrzymanie osoby stosującej przemoc w rodzinie przed jej dalszym stosowaniem*.

Cel ten jest zgodny z wytycznymi do tworzenia modelowych programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

W ramach celu głównego wyodrębniono cele szczegółowe:

- I. rozwijanie umiejętności samokontroli i współżycia w rodzinie;
- II. kształtowanie umiejętności w zakresie wychowywania dzieci bez używania przemocy w rodzinie;
- III. uznanie przez osobę stosującą przemoc w rodzinie swojej odpowiedzialności za stosowanie przemocy;
- IV. zdobycie i poszerzenie wiedzy na temat mechanizmów powstawania przemocy w rodzinie;
- V. zdobycie umiejętności komunikowania się i rozwiązywania konfliktów w rodzinie bez stosowania przemocy;
- VI. uzyskanie informacji o możliwościach podejmowania działań terapeutycznych.

Oddziaływania korekcyjno-edukacyjne będą realizowane z zastosowaniem praktycznych ćwiczeń dostarczających korekcyjnych doświadczeń osobistych mających wpływ na zmianę postaw i zachowań uczestników programu.

Zajęcia prowadzone będą metodami aktywnymi (dyskusja, burza mózgów, praca w parach, odgrywanie scenek itp.), dzięki którym uczestnicy mają możliwość aktywnego uczestnictwa w zajęciach, swobodnego wypowiadania swojego zdania i są zaangażowani w przebieg spotkania. Oddziaływania korekcyjno-edukacyjne będą realizowane w formie zajęć grupowych oraz indywidualnych.

Reguły uczestnictwa opracowane w formie dokumentu, szczegółowy zakres tematyczny oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych, oraz rozpoznanie diagnostyczne uczestników, zostaną przygotowane i opracowane każdorazowo przez prowadzących. Przewiduje się możliwość modyfikacji zaplanowanych działań, oraz terminu ich realizacji.

7. Źródła finansowania programu.

Opracowanie i realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie należy do zadań w zakresie administracji rządowej realizowanej przez powiat. Środki na realizację i obsługę tego zadania zapewnia więc budżet państwa.

8. Harmonogram, monitoring i ewaluacja programu.

1. Rekrutacja uczestników programu.
2. Opracowanie reguł uczestnictwa w formie dokumentu podpisywanego przez uczestników.
3. Sporządzenie diagnozy indywidualnej.
4. Prowadzenie zajęć grupowych i indywidualnych.
5. Monitoring uczestników w trakcie trwania programu i do 3 lat po zakończeniu.
6. Rozpoczęcie monitorowania sytuacji rodzinnej uczestników 3 miesiące po zakończeniu udziału w programie.

Realizacja programu korekcyjno-edukacyjnego związana jest także z monitoringiem oraz ewaluacją podejmowanych i realizowanych działań. Celem monitoringu jest określenie efektywności i przydatności prowadzonych działań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w trakcie trwania programu skierowanych do osób ją stosujących. Celem ewaluacji jest ocena programu pod kątem zrealizowanych celów, działań i efektywności. Sposób i formy ewaluacji programu będą prowadzone przez PCPR oraz prowadzących i będą dostosowane do zmieniających się potrzeb wynikających z realizacji działań w programie.

Monitoring co do zmian postaw przemocowych prowadzony będzie przez osoby realizujące oddziaływania korekcyjno-edukacyjne w trakcie realizacji programu. Ocenę i jakość realizowanych zajęć przeprowadzi również PCPR. Po zakończeniu realizacji programu PCPR będzie monitorował zachowanie osób stosujących przemoc w rodzinie przez 3 lata, w tym celu konieczny jest kontakt z uczestnikami programu oraz osobami i instytucjami, pod których opieką pozostają (np. kuratorzy, pracownicy socjalni) w celu oceny postaw i zachowań osób, które ukończyły program.

Zakończenie

Analiza diagnozy na temat zjawiska przemocy w rodzinie w powiecie rzeszowskim potwierdza, że problem przemocy domowej i jej natężenie z każdym rokiem wzrasta. Wskazuje to jednoznacznie na konieczność podejmowania wszelkich działań profilaktycznych, edukacyjnych czy korekcyjnych, które mają na celu niwelowanie negatywnych skutków tego zjawiska. Ze stosowaniem przemocy możemy zetknąć się w różnych miejscach. Nie ulega wątpliwości, że doświadczanie przemocy w rodzinie, a więc w środowisku, które powinno stanowić ostoję bezpieczeństwa i zapewnić godne warunki do życia i wzrastania, niesie za sobą szczególnie dotkliwe konsekwencje. Wiąże się to z faktem, że osobami stosującymi przemoc są osoby bardzo dobrze znane ofiarom, które powinny otaczać szczególną opieką i troską.

Podejmowane działania w stosunku do rodzin uwikłanych w problem przemocy domowej, aby były efektywne i wymierne, wymagają kompleksowego i interdyscyplinarnego podejścia do rodziny oraz jej członków. Standardy pomocy i wsparcia dla ofiar przemocy zakładają, aby traktować rodzinę jako system. Dlatego ważne jest, aby działania i pomoc była realizowana wielotorowo, z jednej strony do ofiar przemocy i jej świadków z drugiej strony do osób stosujących przemoc celem jej zatrzymania.

Program korekcyjno-edukacyjny to jeden ze sposobów oddziaływania na osobę stosującą przemoc. Ma on na celu zmianę zachowań i postaw co w rezultacie powinno zakończyć jej stosowanie oraz zwiększyć zdolność sprawcy do samokontroli zachowań agresywnych i konstruktywnego współżycia w rodzinie.

Programy oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie od 2005 roku są realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe czy inne ośrodki działające w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W powiecie rzeszowskim oddziaływania prowadzone są od 2015 roku. Co roku zauważa się tendencję wzrostową w przypadku osób, które deklarują chęć udziału w programie. Jest on ważnym elementem powiatowego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie realizowanego na terenie powiatu rzeszowskiego.

Spis tabel i wykresów:

1. **Tabela 1a.** Liczba rodzin, którym udzielono pomocy ze względu na przemoc w rodzinie w Powiecie Rzeszowskim przez OPS w latach 2013 – 2017.
 2. **Tabela 1b.** Liczba osób, którym udzielono pomocy ze względu na przemoc w rodzinie w Powiecie Rzeszowskim przez OPS w latach 2013 – 2017.
 3. **Tabela 2.** Liczba procedur „Niebieska Karta” wszczętych przez OPS z terenu Powiatu Rzeszowskiego, z uwzględnieniem miejsca zamieszkania osoby pokrzywdzonej w latach 2013 – 2017.
 4. **Tabela 3.** Liczba spotkań Zespołów Interdyscyplinarnych oraz liczba spotkań Grup Roboczych z terenu gmin Powiatu Rzeszowskiego w latach 2013 – 2017.
-
- 1) **Wykres 1.** Liczba osób, którym udzielono pomocy ze względu na przemoc w rodzinie w Powiecie Rzeszowskim w latach 2013 – 2017.
 - 2) **Wykres 2.** Liczba procedur „Niebieska Karta” wszczętych przez OPS z terenu Powiatu Rzeszowskiego w latach 2013 – 2017.

Uzasadnienie do opracowania nowego programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie w powiecie rzeszowskim i podjęcia go uchwałą Rady Powiatu Rzeszowskiego:

Pierwszy program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie został sporządzony i podjęty uchwałą Rady Powiatu Rzeszowskiego w 2015 roku.

W związku z wprowadzeniem „Procedur postępowania interwencyjnego w sytuacjach kryzysowych, związanych z przemocą w rodzinie, materiały instruktażowe, zalecenia – dla osób realizujących te zadania”, które są sporządzane przez Podkarpacki Urząd Wojewódzki w Rzeszowie - Wydział Polityki Społecznej i zawartym w 2018 r. obowiązkiem określenia czasokresu obowiązywania programu, należało opracować nowy program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie. W trakcie opracowywania w 2015 roku programu nie było sporządzonych w/w procedur, w związku z tym program nie zawierał okresu jego obowiązywania.

Nowy program nie generuje skutków finansowych dla powiatu rzeszowskiego, gdyż finansowanie programu pokrywane jest w całości budżetu państwa.

W związku z powyższym traci moc uchwała nr X/100/15 Rady Powiatu Rzeszowskiego z dnia 26 sierpnia 2015 r. w sprawie „Powiatowego programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie”, zmieniona uchwałą nr XI/109/15 Rady Powiatu Rzeszowskiego z dnia 23 września 2015 r. w sprawie zmiany uchwały nr X/100/15 Rady Powiatu Rzeszowskiego z dnia 26 sierpnia 2015 r. w sprawie „Powiatowego programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie”.